

JESTEM BEZPIECZNY

W moim Przedszkolu

Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cały świat. (Janusz Korczak)

mgr Joanna Burc-Wsul

Pedagog specjalny P22

PROGRAM PROFILAKTYCZNO -
EDUKACYJNY
PRZECIWDZIAŁANIA AGRESJI I PRZEMOCY
W PRZEDSZKOLU NR 22 Z ODDZIAŁMI
INTEGRACYJNYMI W ŻORACH

”JESTEM BEZPIECZNY”

Opracowała

mgr Joanna Burc-Wsuł

Pedagog specjalny P22 Żory

TREŚCI

WSTĘP	3
I.CZĘŚĆ TEORETYCZNA	4
AGRESJA.....	6
PROFIL AGRESORA.....	5
II. CELE GŁÓWNE PROGRAMU	7
DZIAŁANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW OGÓLNYCH	
III. CELE SZCZEGÓŁOWE	8
DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE REALIZACJĘ CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH	9
ZADANIA INFORMACYJNE.....	9
ZADANIA EDUKACYJNE	10
ZADANIA INTERWENCYJNE.....	10
EWALUACJA PROGRAMU	11
ZAŁĄCZNIKI.....	11-26
[zał.1] ANKIETA DLA RODZICÓW.....	11-12
[zał.2] PROCEDURA W PRZYPADKU UJAWNIENIA AGRESJI	14-16
[zał.3] PORADNIK RODZICA.....	17-19
[zał.4] SCENARIUSZE ZAJĘĆ	20-26
BIBLIOGRAFIA.....	26

WSTĘP

Jednym z najbardziej widocznych zjawisk dokonujących się wśród dzieci i młodzieży w ostatnich latach jest eskalacja zachowań nasyconych agresją. Już w grupach przedszkolnych wśród najmłodszych dzieci, zdarzają się zachowania naznaczone agresją werbalną czy bezpośrednią, skierowaną na rówieśnika czy wychowawcę. Z uwagi na wymiar i natężenie tego zjawiska oraz wprowadzone Standardy Ochrony Małoletnich w placówkach edukacyjnych, postanowiliśmy stworzyć program, którego celem byłoby zminimalizowanie przyczyn agresji i przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i domowej, a także wskazanie właściwych sposobów i umiejętności rozładowania napięcia w alternatywny sposób. Zdajemy sobie sprawę, że przedszkole jako placówka edukacyjno-wychowawcza w dużej mierze odpowiada za kształtowanie właściwych postaw społecznych swych dzieci. Zdarza się, iż dużą część czasu dziecko spędza w placówce, stąd konieczność kształtowania postaw moralnych, społecznych i rówieśniczych spoczywa na wychowawcach, opiekunach dzieci w podczas pobytu w przedszkolu. Naturalnym i pierwotnym środowiskiem kształtującym i socjalizującym dziecko, jest rodzina. Nie zawsze jednak jest ona wydolna wychowawczo, stąd w programie zawarto treści edukacyjne dla rodziców o działaniach wspierających. Aby program ten przyniósł zamierzone efekty musi być wspierany ścisłą współpracą ze środowiskiem rodzinnym, w którym młodzi ludzie wzrastają. Głównym zadaniem programu jest zaszczerpienie w dzieciach pozytywnych wzorców zachowań, tak by po przeprowadzeniu proponowanych w scenariuszach zajęć dziecko: rozumiało, że grupa rówieśnicza jest jedną, ale nie jedyną wartością w jego życiu; znało właściwe sposoby zachowania się wobec innych; rozpoznawało pozytywne i negatywne cechy charakteru u siebie i innych. Celowość niniejszego programu nakierowana jest na bezpośrednią pomoc w codziennym funkcjonowaniu dziecka w grupie, dbałości o poprawne relacje bez jakiegokolwiek przejawów zachowań agresywnych, a w razie ich wystąpienia, by dziecko potrafiło odpowiednio zareagować i mieć poczucie bycia zaopiekowanym w środowisku przedszkolnym i domowym. Założenia teoretyczne programu wynikają z podstawowych prawidłowości i zasad psychologii ogólnej i społecznej. Dzieci wychowywane w atmosferze przemocy wykazują przekonania, że: problemy, a szczególnie konflikty należy zawsze rozwiązywać

z zastosowaniem przemocy, życie dziecka w poniżaniu i stałym zagrożeniu jest normalne, najbliższe, cenione i kochane osoby mogą zadawać ból fizyczny i emocjonalny. Na podstawie przeprowadzonych konsultacji, rozmów indywidualnych z nauczycielami, psychologiem, rodzicami oraz dziećmi, dokonamy oceny stanu bezpieczeństwa na terenie przedszkola i poza nią, określimy z jakimi zachowaniami agresywnymi mamy do czynienia w naszej placówce i zapoznamy się ze skalą zjawiska agresji. Kolejnym etapem działań będzie przeprowadzenie w grupach cyklu działań edukacyjnych, realizując scenariusze o tematyce przeciwdziałania agresji rówieśniczej oraz podjęcie działań wspierających rodziców; konsultacje, materiały edukacyjne udostępniane na stronie przedszkola.

I. CZĘŚĆ TEORETYCZNA

AGRESJA

Agresja pochodzi z łacińskiego *agressio* – napaść i oznacza - w opinii większości naukowców - zamierzone działanie skierowane przeciwko osobom lub przedmiotom, wywołującym u jednostki niezadowolenie, gniew. Celem jej jest wyrządzenie komuś/czemuś szkody, straty. W znaczeniu potocznym oznacza wrogie ruchy i zachowania mające na celu wyrządzenie komuś szkody, straty czy bólu. Jest ona pokazaniem pozycji dominującej. Agresja jest zapalnikiem przemocy. Agresja pośrednia objawia się przez ignorowanie poleceń i zakazów, wydawanie nieprzychylnych opinii, agresja przemieszczona to np.: trzaskanie drzwiami, rzucanie przedmiotami, niszczenie wytworów własnej pracy, ataki na rówieśników, a agresja werbalna przejawia się aroganckimi, obraźliwymi wypowiedziami. Przyczyny zachowań agresywnych u dziecka: agresja i przemoc w rodzinie, chaos w rodzinie, negatywny lub chłodny stosunek rodziców do dziecka, brak wyznaczonych granic, których dziecku nie wolno przekraczać w zachowaniu wobec rodziców, rodzeństwa, rówieśników, mało rozwinięta samokontrola swoich emocji, ustabilizowane wzory zachowań agresywnych i stosowania przemocy, używanie alkoholu i narkotyków, nuda, przekazywana w grach komputerowych czy telewizji przemoc. Najczęstsze przejawy agresji fizycznej wśród dzieci: przepychanie, izolowanie od wspólnej zabawy, przestraszanie, niszczenie cudzych rzeczy, niszczenie zabawek, zachęcanie do izolowania rówieśnika, wymuszanie, bicie młodszych kolegów. Agresja słowna uczniów wyraża się poprzez: groźenie pobiciem, przezywanie, przekleństwa, wyśmiewanie, kłótnie,

grożenie skarżeniem. Wyżej wymienione zachowania niejednokrotnie służą m. in.: odreagowaniu złości, wyżyciu się, osiągnięciu jakiegoś celu, zwróceniu na siebie uwagi, zaspokojeniu potrzeb, rozładowaniu lęków i napięć, demonstracji siły, maskowaniu lęku i słabości, zdobyciu akceptacji grupy, odpowiedzi na agresję («przemoc rodzi przemoc»).

Czym innym jest pojęcie bycia agresywnym, czym innym są zachowania agresywne. Pierwsze odnosi się do charakteru, drugie do incydentalnych zdarzeń pod wpływem silnych emocji. W przypadku dzieci – przeważnie mamy do czynienia właśnie z zachowaniami agresywnymi. Zrozumienie, z czego wynikają, to dla rodziców cenna wiedza i sposób na ich unikanie. Zachowania agresywne u dzieci podzielić można według kilku kryteriów:

1. Reaktywne; w odpowiedzi zaczepki, albo na zachowanie agresywne innej osoby (popchnąłem kogoś, bo on najpierw popchnął mnie),
2. Proaktywne; kiedy zachowanie agresywne jest celowe, z intencją sprawienia komuś przykrości, krzywdy, albo zniszczenia przedmiotu,
3. czynne, kiedy w grę wchodzi werbalna lub niewerbalna przemoc,
4. Bierne; kiedy dziecko odmawia wykonania prośby lub ignoruje opiekuna, albo specjalnie robi rzeczy sprawiające komuś kłopot, choć nie skierowane wprost (na przykład moczy się zamiast iść do toalety),
5. Agresja instrumentalna; kiedy dziecko przez swoje zachowanie chce coś uzyskać. W każdym z powyższych przypadków rodzic powinien zareagować z wyrozumiałością, ale stanowczo. Wyznaczyć granicę i dać dziecku wyraźnie do zrozumienia, że takie zachowanie nie jest akceptowane. Tak, aby nie powtarzało się w przyszłości niezależnie od przyczyny występowania zachowań agresywnych.

PROFIL AGRESORA

Typowych agresorów charakteryzuje stosowanie przemocy wobec innych. Mają stosunkowo małą samokontrolę i tendencję do zachowań agresywnych wtedy, gdy przeżywają strach lub stres. Stosują agresję i przemoc, gdy cierpią z powodów osobistych, rodzinnych i społecznych. Łatwo wpadają we frustrację, są impulsywni mają stałe wzorce do zachowań agresywnych i stosowania przemocy. W powszechnej opinii psychologów i psychiatrów, osoby o agresywnym zachowaniu są w rzeczywistości niespokojne i niepewne siebie. Agresorzy wykazują dużą aktywność i energię, chcą panować nad otoczeniem podporządkowując sobie innych i czerpią z tego satysfakcję. Wychowują się (choć, nie zawsze) w rodzinach z licznymi problemami (alkoholizm, przestępstwa, przemoc, rozwody, itp.), gdzie dorośli stosują

podwójne wzorce zachowań (np. co innego mówią, a co innego robią) i znajdują się w trudnych warunkach materialnych. To wszystko może wywoływać w nich wrogość wobec otoczenia. Agresorzy czerpią korzyści materialne i psychiczne ze swojej przemocy. Zdarza się, że w domach występują tego typu zachowania, a ze względu na wprowadzone Standardy Ochrony Małoletnich, placówki zobligowane są do monitorowania i nadzorowania naruszeń i bezpieczeństwa dzieci ze strony starszego rodzeństwa czy innych członków rodziny. Warto dodać, że agresorzy cieszą się swoistym prestiżem w najbliższym otoczeniu (koledzy, znajomi). Dzieci agresywne: dokuczają, wyśmiewają, ośmieszają, przezywają, robią sobie żarty — bijąc popychając, kopiąc — swoją agresję kierują głównie do słabszych, bezbronnych, mają potrzebę dominacji wobec innych, chcą ich podporządkować sobie, używając groźby i siły, bronią własnych praw, lekceważąc prawa innych, łatwo popadają w gniew, są impulsywni, sfrustrowani, nie umieją poradzić sobie z trudnościami i przeciwnościami, trudno jest im stosować się do ogólnie przyjętych reguł. Osobowość sprawcy jest osobowością sztywną, w której występuje brak zdolności regulowania własnych emocji, brak umiejętności kontroli. Jego psychika i osobowość jest pofragmentowana, dużo w niej złości, wściekłości, bezsilności, uczuć dysforii i pustki. Całkowicie wyeliminować agresji się nie da, ale na pewno można złagodzić skutki jakie ze sobą niesie przemoc i agresja. Monitorowanie zachowań agresywnych w grupie rówieśniczej, jest nadrzędnym zadaniem wychowawców i opiekunów w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieci w placówce. Pierwszym krokiem może być nawiązywanie kontaktu i wzmocnianie prawidłowych więzi międzyludzkich, między rodzicami i dziećmi, między wychowawcami i wychowankami, między nauczycielami i uczniami, między rówieśnikami. Dzieci wychowywane w atmosferze przemocy wykazują przekonania, że: problemy, a szczególnie konflikty należy zawsze rozwiązywać z zastosowaniem przemocy, życie dziecka w poniżaniu i stałym zagrożeniu jest normalne, najbliższe, cenione i kochane osoby mogą zadawać ból fizyczny i emocjonalny, dziecko. Niniejszy program profilaktyczno-edukacyjny stanowić może pomoc zarówno dla wychowawców, specjalistów pracujących w przedszkolu jak i rodziców dzieci.

I. CELE GŁÓWNE PROGRAMU

1. Eliminowanie zachowań agresywnych i przemocy wśród dzieci przedszkolnych.
2. Wzrost poczucia bezpieczeństwa dziecka w przedszkolu.
3. Profilaktyka i przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym.
4. Integracja dzieci w przedszkolu, wzmocnienie więzi między dziećmi, nauczycielami i rodzicami we wspólnym działaniu na rzecz przeciwdziałania agresji.
5. Wdrażanie alternatywnych metod przeciwdziałania zachowaniom agresywnym.

DZIAŁANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW OGÓLNYCH

Aby podjąć przeciwdziałanie zjawiskom przemocy, nauczyciele potrzebują gruntownej wiedzy na temat mechanizmów uruchamiających zachowania agresywne na terenie przedszkola i innych placówek, w których dzieci przebywają przez dłuższy czas, winni podjąć decyzję o włączeniu puli zachowań agresywnych do obszaru, na który mają wpływ i mogą wziąć za ten obszar odpowiedzialność, muszą mieć jasny obraz wartości i zasad, w imię których będą działać — mieć świadomość własnych zachowań i ich wpływu na inne osoby, potrafią wyodrębnić wszelkie postacie zachowań agresywnych z całego spektrum innych zachowań grupie rówieśniczej, umieją dostrzegać i wzmacniać zachowania przyjazne, pozytywnie na nie reagować i doceniać wzmacniając werbalnie te zachowania u dzieci. Wychowawcy, nauczyciele i specjaliści w sposób zdecydowany winni reagować na obecność w przedszkolu osób obcych, które swoim podejrzanym zachowaniem stwarzają zagrożenie dla dzieci. Nauczyciele, specjaliści mają możliwość współpracy z rodzicami osób o szczególnie destrukcyjnych zachowaniach i w razie potrzeby powinni dysponować adresami miejsc, które mogą pomóc rodzinie z problemem przemocy lub zaniedbującymi swoje dzieci.

Wszystkim rodzicom i wychowawcom można zaproponować swoisty dekalog: nie upokarzaj dziecka, bo ono, tak jak ty, ma silne poczucie swojej godności, staraj się nie stosować takich metod, których sam w dzieciństwie nie akceptowałeś, pozwalaj dziecku dokonywać wyboru najczęściej, jak możesz jeżeli zachowałeś się wobec dziecka niewłaściwie, przeproś je i wytłumacz się: nie bój się utraty autorytetu, dziecko i tak wie, kiedy popełniasz błędy. Nigdy

nie mów źle o dziecku, w szczególności w obecności innych osób, gdy nie wiesz, jak postąpić, pomyśl, jak ty poczułbyś się, będąc dzieckiem, poprzez empatyczne podejście staraj się być czasem adwokatem własnego dziecka, a nader wszystko jego wsparciem i podporą nigdy nie AGRESOREM.

II. CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Dostarczenie wiedzy na temat praw człowieka, dziecka i ucznia oraz procedur postępowania w przypadku łamania zasad.
2. Zdobywanie wiedzy na temat zachowań agresywnych.
3. Wykształcenie umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z sytuacją agresji i przemocy.
4. Opracowanie środków zaradczych.
5. Edukowanie rodzin w zakresie działań przemocowych i konsekwencji ich stosowania; zapoznanie z programem profilaktyczno- edukacyjnym, uświadomienie rodzicom problemu agresji; kształtowanie postaw odpowiedzialności rodziców za wychowanie dziecka „bez przemocy”.
6. Rozwijanie wśród dzieci przedszkolnych poczucia bezpieczeństwa, umożliwienie wsparcia w sytuacjach trudnych.
7. Wdrażanie alternatywnych metod niwelowania zachowań agresywnych.
8. Rozwijanie poczucia przynależności do grupy – kształtowanie umiejętności zgodnej pracy i zabawy w grupie; zapoznanie z pojęciem reguła, norma; zapoznanie z prawami i obowiązkami przedszkolaka;
9. Wprowadzenie elementów Konwencji Praw Dziecka; kształtowanie umiejętności rozpoznawania i nazywania uczuć własnych i innych.
10. Zwrócenie uwagi na problem występowania agresji wśród dzieci; kształtowanie pozytywnych wzorców zachowania.

DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE REALIZACJĘ CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH

W celu dostarczenia wiedzy na temat praw człowieka, dziecka i ucznia oraz procedur postępowania w przypadku łamania zasad będą podjęte następujące działania :

1. Wychowawcy i uczniowie poszczególnych grup opracowują wspólnie kodeks obowiązujący w danej grupie, z poszanowaniem zasad bezpieczeństwa; winni szczegółowo omówić prawa i obowiązki dziecka przebywającego w przedszkolu, przybliżyć Konwencję Praw Dziecka, kolejno należy omówić system interwencji i przedstawić procedury w przypadku łamania obowiązujących zasad dostosowując treści i formę przekazu do danej grupy wiekowej. [zał.2],
2. Kształtować świadomość w zakresie ponoszenia konsekwencji wynikających z popełnionych czynów, powtarzających się czynności i zachowań agresywnych w grupie rówieśniczej.
3. Wprowadzić działania prewencyjne w przypadku agresji, wulgaryzmów, wykluczeń czy innych form zachowań itp. stosować system nagród za zachowania pożądane systemy motywacyjne opracowane według własnych zasad wychowawcy bądź nauczyciela w danej grupie wiekowej.

4. ZADANIA EDUKACYJNE

W celu zdobycia wiedzy na temat zachowań agresywnych należy podjąć działania: zdobyć fachową wiedzę na temat przyczyn zachowań agresywnych poprzez cykl szkoleń, warsztatów, udział w konferencjach o tematyce przemocy i agresji w ramach indywidualnego doskonalenia zawodowego. Organizacja i udział w spotkaniach szkoleniowych i kursach doskonalących umiejętności wychowawcze, nawiązanie współpracy z innymi instytucjami i organizacjami w celu poszerzenia wiedzy, wykorzystanie zdobytej wiedzy do prowadzenia zajęć edukacyjnych i terapeutycznych ze sprawcami przemocy, ofiarami przemocy oraz rodzicami obu tych grup, zaznajomienie dzieci z przyczynami zachowań agresywnych, rodzajami agresji.

5. ZADANIA O CHARAKTERZE ALTERNATYWNYM

W celu wykształcenia umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z sytuacją agresji i przemocy będą podjęte działania: stosowanie podczas zajęć metod, form pracy i technik wychowawczych w pracy z dziećmi, w celu przeciwdziałania agresji, dostarczenie alternatywnych sposobów rozwiązywania konfliktów, uczenie umiejętności zachowań tolerancyjnych i empatycznych, nauka metod opanowania

i przezwyciężania złości i agresji, stosowanie nowatorskich technik relaksacyjnych aspersoterapii, relaksacji, wizualizacji, dla dzieci o obniżonej wartości, nieśmiały i nieradzących sobie w relacjach zaleca się stosować trening asertywności, wzmacnianie poczucia własnej wartości poprzez zajęcia ze specjalistami, w ramach PPP oraz nauczanie umiejętności radzenia sobie z destrukcyjnymi emocjami, [zał.4], opanowanie technik radzenia sobie z agresją własną i innych, rozwijanie umiejętności wyrażania i rozpoznawania uczuć i emocji własnych podczas zajęć ze specjalistami TUS, bądź podczas zajęć w grupie, kształtowanie umiejętności kontrolowania własnych reakcji emocjonalnych, przezwyciężania złości, agresji, lęku, pokazanie wzorców osobowych do naśladowania.

ZADANIA INTERWENCYJNE I ŚRODKI ZARADCZE NA POZIOMIE PRZEDSZKOLA

Opracowanie i wdrożenie procedury postępowania z dzieckiem agresywnym w Przedszkolu. Opracowanie i wdrożenie Standardów Ochrony Małoletnich. Powołanie zespołu do Przeciwdziałania zachowaniom agresywnym. Organizowanie w grupach cyklicznych warsztatów, zajęć o tematyce prawidłowych zachowań rówieśniczych, kształtujących kompetencje społeczne w tym TUS, socjoterapia, elementy Aspersoterapii niwelujące zachowania agresywne. Doskonalenie i samodoskonalenie nauczycieli. Współpraca na linii dom – przedszkole. Współpraca z lokalnymi instytucjami: MOPS, POLICJA, OPS, i inne. Realizowanie zajęć w grupach lub podczas zajęć ze specjalistami poruszających treści rozwijające kompetencje społeczne i rówieśnicze.

PROPONOWANA TEMATYKA ZAJĘĆ Z DZIEĆMI.

Proponowane, przykładowe scenariusze zajęć; [zał.4]

1. Chętnie się z Tobą podzielę.
2. Co mówią nasze twarze? Uczymy się rozpoznawać i wyrażać emocje.
3. Dzień serdeczności i pozdrowień: jak być serdecznym dla innych.
4. Bądźmy życzliwi na co dzień
5. Jestem ważny.
6. Jestem koleżeński

7. Uczę się mówić nie!
8. Wiem, że mogę liczyć na pomoc innych.
9. „Bez złości mamy więcej radości, czyli jak oswoić złość?”

EWALUACJA PROGRAMU

Sprawdzenie czy opracowany program przyniósł oczekiwane rezultaty będzie oparte na przeprowadzeniu ankiet, wywiadów, obserwacji zachowań dzieci, ich reakcji, postaw społecznych oraz stopnia zainteresowania zajęciami. Przeprowadzone zostaną konsultacje ze specjalistami przedszkola prowadzącymi zajęcia specjalistyczne z dziećmi. W ten sposób sprawdzimy, czy wytyczone w programie cele zostały osiągnięte, czy metody i formy pracy były właściwie dobrane. (zał.1) Efekty działań pomocowych, eskalacje i występowanie zachowań agresywnych w grupach, monitorowany będzie przez cykliczne spotkania zespołu do spraw przeciwdziałania przemocy, powołanego w P22, ankieta dla rodziców.

ZAŁĄCZNIK NR 1
ANKIETA DLA RODZICÓW

„AGRESJA”

SZANOWNI PAŃSTWO

Zwracam się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety. Proszę zaznaczyć wybraną odpowiedź lub uzupełnić brakujące miejsca. Ankieta przeprowadzana jest w celu ewaluacji realizowanego programu profilaktyczno- edukacyjnego w P22.

1. Co rozumieją Państwo pod pojęciem agresja?

.....
.....

2. Czy państwa dziecko zgłaszało, iż doznało występowania zachowań agresywnych w przedszkolu?

A tak

B nie

3. Jeżeli tak, to jakiego?

A bicie, krzyki, wulgaryzmy

B zakaz wspólnej zabawy w grupie

C zakaz wychodzenia na podwórko

D popychanie, obrażanie, wykluczanie z zabawy

E inne

(jakie?).....

.....
.....

4. Które zachowania uważają Państwo za agresywne?

A bicie

B brzydkie mówienie

C robienie na złość

D przezywanie

E zabieranie zabawek

F niedopuszczanie do zabawy

G kłótnia

H dokuczanie

I inne (jakie?).....

5. Czy Państwa dziecko miało do czynienia z agresją?

A tak

B nie

C nie wiem

6. Gdzie dziecko zetknęło się z przejawami agresji?

A w domu

B w przedszkolu

C na placu zabaw

D nie miało takiego doświadczenia

7. Czy słyszeli Państwo, że w przedszkolu zdarzają się przypadki:

A przemocy fizycznej

B używania brzydkich słów

C wymuszania zabawek

D inne (jakie?)

8. Czy uważają Państwo, że nasze przedszkole jest bezpieczne?

A zdecydowanie tak

B raczej tak

C nie

D zdecydowanie nie

E nie wiem

9. Jak Państwa zdaniem można zapobiegać agresji?

.....
.....
.....

10. Czy rozmawiają Państwo ze swoim dzieckiem na temat „jak przeciwstawiać się agresji”?

A tak

B nie

11. Czy zapoznali się Państwo z obowiązującymi na placówce Standardami Ochrony Małoletnich?

A tak

B nie

12. Czy w Państwa opinii Przedszkole realizuje działania zapobiegające agresji rówieśniczej? Jeśli tak to jakie?

A tak

Jakie?.....
.....

B nie

C nie wiem

DZIĘKUJĘ ZA WYPEŁNIENIE ANKIETY.

Joanna Burc-Wsuł pedagog P22

**PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM
PRZEJAWIAJĄCYM AGRESJĘ**

**PRZEDSZKOLE NR 22
Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI W ŻORACH**

Cel ogólny procedury:

Osiągnięcie celów określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w szczególności w zakresie budowania u dzieci systemu wartości, w zakresie kształtowania u dzieci odporności emocjonalnej koniecznej do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach oraz w zakresie rozwijania umiejętności społecznych, które są niezbędne w poprawnych relacjach z dziećmi i dorosłymi.

Cele szczegółowe procedury:

1. Eliminowanie agresji jako zagrożenia dla bezpieczeństwa dzieci.
2. Usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych wobec dzieci wykazujących objawy zagrożenia niedostosowaniem społecznym.
3. Uświadomienie rodzicom dziecka ich roli w procesie wychowawczym i wypracowanie metod współpracy pomiędzy przedszkolem, a rodzicami w pokonywaniu trudności wychowawczych.

Postępowanie z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne w przedszkolu

Działania podejmowane w sytuacjach wystąpienia zachowań agresywnych muszą mieć charakter kompleksowy. Skuteczność podejmowanych interwencji zależy od tego, czy nauczyciele i rodzice konsekwentnie realizują jednolity system oddziaływań wychowawczych wobec dziecka i sposób reagowania na agresję.

W postępowaniu z dzieckiem agresywnym należy uwzględniać następujące założenia:

- a) reagowanie na każdą sytuację, w której występuje agresja – brak reakcji na zachowanie, dziecko odbierze jako przyzwolenie na tego typu zachowania.
- b) doraźne sytuacje wymagają szybkiej i zdecydowanej interwencji, ważne jest wykazywanie troski o dziecko.
- c) nie należy potępiać dziecka, ale wskazywać na zachowania aprobowane społecznie, wyrażać brak zgody na stosowanie agresji i przemocy,
- d) każdą sytuację należy wnikliwie rozpatrywać,
- e) konieczne jest współdziałanie z innymi nauczycielami i udzielanie sobie nawzajem wsparcia,
- f) unikać agresji słownej i fizycznej (nie obrażać, nie zawstydzać, nie oceniać dziecka, lecz jego zachowanie), nie stosować długich monologów i moralizowania, wchodzenia w rolę, by pokazać, co czuje osoba poszkodowana.

Osoby podejmujące działania interwencyjne (wychowawca, nauczyciele, pracownicy niepedagogiczni) wobec dziecka przejawiającego zachowania agresywne powinny:

- a) reagować stanowczo, mówić prosto i jasno, podać komunikat, co dziecko ma robić w formie instrukcji: np. „przestań kopać”, „usiądź”, „odejdź”,
- b) traktować je jak osobę, która może sama wziąć odpowiedzialność za swoje czyny,
- c) jeśli to konieczne to użyć siły- metoda holdingu, ale tylko tyle, ile potrzeba np. do rozdzielenia bijącego lub przytrzymania, kiedy dziecko ma napad furii,
- d) zastosować metodę Time Aut: wykluczenie z miejsca pobytu dziecka np. z sali gdzie przebywają dzieci,
- e) podczas wystąpienia ataku agresji u dziecka, po odizolowaniu dziecka od grupy, przeprowadzaniu rozmowy dyscyplinującej z dzieckiem (wychowawca, psycholog, pedagog) należy skontaktować się z rodzicem/ opiekunem dziecka,
- f) po każdorazowym akcie agresji słownej, czynnej wobec nauczycieli czy innych dzieci, należy sporządzić notatkę służbową z zaistniałej sytuacji. Notatkę podpisuje rodzic/opiekun dziecka. Dokumentacja notatek do wglądu zespołu do standardów ochrony małoletnich w przedszkolu, w celu monitorowania częstotliwości występowania zachowań agresywnych.

g) w wyjątkowej sytuacji należy wezwać Policję (specjalistę ds. nieletnich, czy pogotowie ratunkowe).

Jeśli oddziaływanie pedagogiczne (rozmowy wychowawcy, nauczyciela, pedagoga, psychologa z agresywnym dzieckiem, rozmowy wychowawcy z jego rodzicami), objęcie dziecka pomocą psychologiczno – pedagogiczną w postaci zajęć specjalistycznych lub innymi formami pomocy (realizacja indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego tylko w przypadku posiadania przez dziecko orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego) nie przynoszą pożądanych zmian w zachowaniu dziecka należy - porozumieniu z rodzicami – objąć dziecko specjalistyczną opieką poradni psychologiczno – pedagogicznej, ewentualnie lekarzy specjalistów (neurologa, psychiatry).

Nauczyciel w porozumieniu z dyrekcją Przedszkola nr 22 w Żorach, w sytuacjach powtarzających się zachowań agresywnych dziecka, może wnioskować u rodziców/ opiekunów o skrócenie pobytu dziecka w przedszkolu do czasu obowiązkowego realizowania podstawy programowej tj. pięciu godzin dydaktycznych. Wniosek zostaje przedstawiony opiekunom/rodzicom w formie pisemnej. Jednocześnie dziecko przejawiające zachowania agresywne w przedszkolu podczas zaplanowanych wyjść, spotkań czy wycieczek winno znajdować się w obecności rodzica, opiekuna. W przypadku braku możliwości uczestniczenia rodzica w wycieczce, dziecko zostaje pod opieką rodzica w domu, w dniu zaplanowanych wycieczek, wyjść poza teren przedszkola. Zasady postępowania zostają ustalone z rodzicami dziecka i respektowane za jego pisemną zgodą.

Po zastosowaniu powyższych działań, przy jednoczesnym braku współpracy z rodzicami czy opiekunami dziecka, dyrektor placówki zobowiązany jest zgłosić sprawę do MOPS lub Sądu Rodzinnego.

Niniejszy dokument reguluje zasady postępowania nauczycieli, wychowawców i pracowników niepedagogicznych wobec dziecka przejawiającego agresywne zachowania w przedszkolu. Do przestrzegania niniejszej procedury zobowiązani są rodzice dziecka oraz nauczyciele i pracownicy przedszkola.

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z dnia 1 grudnia 1964 r.) art. 572 § 3 dodany przez [art. 2 pkt 3](#) ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. (Dz.U.2023.1606) zmieniającej nin. ustawę z dniem 15 lutego 2024 r.

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw ¹Art. 1. W ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 oraz z 2022 r. poz. 2140).

Procedura została zaopiniowana i zatwierdzona przez Radę Pedagogiczną Przedszkola nr 22 z Oddziałami Integracyjnymi w Żorach 11.09.2024r.

PORADNIK RODZICA

AGRESJA u dzieci młodszych; jak sobie z nią poradzić.

Czym innym jest pojęcie bycia agresywnym, czym innym są zachowania agresywne. Pierwsze odnosi się do charakteru, drugie do incydentalnych zdarzeń pod wpływem silnych emocji. W przypadku dzieci – przeważnie mamy do czynienia właśnie z zachowaniami agresywnymi. Zrozumienie, z czego wynikają, to dla rodziców cenna wiedza i sposób na ich unikanie.

Zachowania agresywne u dzieci podzielić można według kilku kryteriów:

6. **Reaktywne**; w odpowiedzi zaczepki, albo na zachowanie agresywne innej osoby (popchnąłem kogoś, bo on najpierw popchnął mnie),
7. **Proaktywne**; kiedy zachowanie agresywne jest celowe, z intencją sprawienia komuś przykrości, krzywdy, albo zniszczenia przedmiotu,
8. czynne, kiedy w grę wchodzi werbalna lub niewerbalna przemoc,
9. **Bierne**; kiedy dziecko odmawia wykonania prośby lub ignoruje opiekuna, albo specjalnie robi rzeczy sprawiające komuś kłopot, choć nie skierowane wprost (na przykład moczy się zamiast iść do toalety),
10. **Agresja instrumentalna**; kiedy dziecko przez swoje zachowanie chce coś uzyskać. W każdym z powyższych przypadków rodzic powinien zareagować z wyrozumiałością, ale stanowczo. Wyznaczyć granicę i dać dziecku wyraźnie do zrozumienia, że takie zachowanie nie jest akceptowane. Tak, aby nie powtarzało się w przyszłości niezależnie od przyczyny występowania zachowań agresywnych.

Złość można wyrazić inaczej. Naucz tego

Co robić, kiedy złość dziecka przechodzi jednak w zachowania agresywne? Jak na nie reagować w sytuacji, kiedy młody człowiek jest wyprowadzony z równowagi i żadne

racjonalne argumenty nie mają szansy zadziałać? Drogi postępowania są dwie:

W sytuacji wybuchu agresji:

- przekierować uwagę na coś atrakcyjnego, albo zaskakującego (ta metoda sprawdza się u młodszych dzieci);
- pod żadnym pozorem nie odpowiadać na agresję agresją, straszeniem ani krzykiem;
- w przypadku małych dzieci – zostać z dzieckiem w pomieszczeniu i spokojnym, ale stanowczym tonem powtarzać (nawet intonując to, jak mantrę), że dziecko ma prawo do złości, ale nie zgadzamy się na okazywanie jej w ten sposób;
- jeśli dziecko próbuje rodzica uderzyć, albo ugryźć, delikatnie przytrzymać je i spokojnym głosem powtarzać, że ma prawo do złości, ale na takie zachowanie się nie zgadzamy;
- w sytuacji zachowania autoagresywnego dodatkowo delikatnie zabezpieczyć dziecko, żeby nie zrobiło sobie krzywdy;
- zamiast trybu rozkazującego („przestań”, „uspokój się”, „nie bij mnie”) stosować komunikaty odnoszące się do swoich odczuć („jest mi przykro”, „to mnie boli”, „robisz sobie krzywdę”);
- na wybuch agresji nastolatka reagować spokojnym komunikatem, że w okazywaniu złości nie ma niczego złego, ale nie zgadzamy się na taką formę i wyjść z pokoju, zapowiadając, że wrócimy, kiedy się uspokoi;

W przypadku zachowań agresywnych przewlekłych, które zdarzają się regularnie i bardzo często ważne będą:

- wizyta u lekarza pierwszego kontaktu, który pomoże ocenić czy potrzebna będzie specjalistyczna diagnoza hormonalna, neurologiczna lub psychiatryczna;
- zapisanie się do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, w której można uzyskać bezpłatną pomoc i porady na temat właściwej pracy z dzieckiem, żeby pomóc mu w radzeniu sobie z emocjami. Poradnie organizują też przydatne i skuteczne zajęcia w ramach Treningu Umiejętności Społecznych;
- współpraca ze szkołą lub przedszkolem, w którym uczy się dziecko. To tak zwana triada rodzic-nauczyciel-dziecko, która będzie wspólnie obserwować, skąd biorą się problemy dziecka i pomagać mu w ich rozwiązaniu. Również w budowaniu prawidłowych relacji;

W obu tych drogach jest też wspólna, wspomniana już wcześniej ścieżka. Polega na tym, że rodzic zawsze musi pamiętać, że jest dla swojego dziecka najlepszym przykładem. Jeśli sam będzie potrafił kontrolować i unikać zachowań agresywnych w trudnych sytuacjach – dziecku łatwiej będzie zrozumieć, że można zachować się inaczej.

PROFILAKTYKA

Jak więc ograniczyć ryzyko wystąpienia zachowań agresywnych?

- zapewnić dziecku odpowiednią ilość czasu i przestrzeń na odpoczynek i sen;
- ograniczyć i kontrolować nadmiar bodźców: gier komputerowych nieodpowiednich do wieku, telewizji, telefonu itp.;
- poświęcać dziecku czas i uwagę, kiedy tego potrzebuje;
- podczas wspólnego spędzania czasu pracować nad umiejętnością panowania nad emocjami (świetnie się do tego nadają gry planszowe);
- rozważyć udział dziecka w zorganizowanych zajęciach sportowych, które pomogą mu w kontrolowanych warunkach i w ramach sportowych zasad rozładować nadmiar energii;
- rozmawiać, żeby jak najlepiej rozumieć dziecko i jego reakcje.

Proponowane scenariusze zajęć:

Nr.1

TUS „Bez złości mamy więcej radości - jak oswoić złość?”

Cele ogólne:

- nabycie umiejętności rozpoznawania emocji jaką jest złość i radzenia sobie ze złością

Cele szczegółowe – uczeń:

- potrafi określić, jaką emocję odczuwa w danej chwili
- określa, czym jest dla niego złość
- tworzy własną definicję złości
- określa, w jakich sytuacjach czuje złość i dlaczego
- wymienia sposoby radzenia sobie ze złością – swoje i innych

Forma pracy:

- indywidualna/grupowa

Metody pracy:

- oparte na słowie
- oparte na działaniu praktycznym

Przebieg zajęć:

1. RYTUAŁ WPROWADZAJĄCY – powitanie różnymi częściami ciała ‘żółwikiem’, „kolanami”, „łokciami”, „plecami” itp..
2. Jakim zwierzęciem dziś jesteś? – runda wstępna.

Każde z dzieci odpowiada na pytanie: w ciele jakiego zwierzęcia mógłby się dziś schować? Jeśli ma ochotę, może uzasadnić swój wybór. Może więc być leniwym leniwcem, jeżem (do którego lepiej się nie zbliżać), groźnym lub gotowym do zabawy, wesołym psem.

3. WPROWADZENIE: Definicja złości – burza mózgów.

Nauczyciel pyta uczniów z czym kojarzy im się złość, zapisuje wszystkie pomysły uczniów na tablicy.

4. Pogadanka

Terapeuta wyjaśnia, iż złość sama w sobie nie jest zła i jak każda emocja, jest nam potrzebna. Jest naszą lampką alarmową, informującą, że dzieje się coś, co odbieramy jako zagrożenie. Pomaga nam rozpoznać nasze własne granice, chronić się przed niebezpieczeństwem. Mówimy, że można ją wyrażać na trzy sposoby: tłumiąc ją, zachowując się agresywnie lub przeżywać konstruktywnie. Niezwykle ważne jest opanowanie umiejętności rozpoznawania złości kiedy wysyła nam ona pierwsze sygnały, a także panowania nad nią. Często niesłusznie boimy się wyrażać złość, bo nie wiemy w jaki sposób to zrobić, a nasze wcześniejsze doświadczenia sprawiają, że złość staje się powodem poczucia winy, wstydu lub zakłopotania.

5. GRY I ZADANIA

* Każde dziecko dostaje 2 karteczki z kolorowego notesu, 1 z nich ma porwać na 3-4 kawałki - następnie nakleja obie karteczki na większą kartkę - tą całą i tą, która była porwać (po złożeniu jej). Pytam dzieci, czy obie karteczki wyglądają tak samo?

Nie – ta karteczka, która była porwana i potem złożona w jedną całość ma ślady zniszczenia - choćbyśmy nie wiadomo jak równo ją skleili. Podobnie jest z naszą złością - jeśli wyładujemy ją na innej osobie – uderzymy ją, coś brzydko jej powiemy, oplujemy, to nawet jak później ją przeprosimy, to na naszej relacji zostają takie szramy. Dlatego tak ważne jest, by nauczyć się radzić sobie ze złością w sposób, który nie będzie ranił innych.

* *”Gdy jestem zły, robię tak...”*

Dzieci siedzą w kole i pokazują, co robią, kiedy są złe. Jeśli zaistnieje taka potrzeba, mogą powiedzieć, co wywołuje u nich złość?

6. Symptomy złości

Zadaniem uczniów jest odrysowania kształtu ciała jednej z osób na papierze, a następnie zaznaczanie miejsc, w których ich ciało daje im sygnał o złości (np. napięcie mięśni, ucisk w brzuchu, ucisk w gardle, fala gorąca, przyspieszony/spowolniony oddech, przyspieszone bicie serca, ból głowy, zaciśnięcie szczęki, ucisk w klatce piersiowej, zaciśnięte dłonie).

7. Opowiadanie pt. *„Bez złości mamy więcej radości”*

8. *”Umysł w słoiku”* – doświadczenie (5minut)

Do tego doświadczenia potrzebny jest niewielki słoik do którego wrzucamy odrobinę brokatu w trzech kolorach, łyżeczkę gliceryny, 3/4 słoika ciepłej wody. Każdy kolor brokatu symbolizuje coś innego: myśli, emocje i nasze zachowania. Nauczyciel tłumaczy uczniom, że kiedy jesteśmy spokojni to nasza głowa wygląda podobnie jak ten słoik kiedy stoi, wtedy też łatwo jest się nam cieszyć codziennością i dogadywać z innymi. Kiedy jednak doświadczamy silnych emocji, głowa zaczyna nam buzować (potrzęsamy mocniej słoikiem mieszając wszystkie składniki). Wtedy przestajemy jasno myśleć i robimy rzeczy, których normalnie byśmy nie zrobili. Jeśli jednak na moment się zatrzymamy, brokat znów opadnie na dno – tak jak spokój wraca do naszej głowy. Dlatego warto umieć rozpoznać w sobie sygnały, jakie wysyła nam nasze ciało, wyłapać pierwsze objawy złości i na tym etapie zastosować różne sposoby jej opanowania.

9. Sposoby na opanowanie własnej złości – burza mózgów

Zbieramy od dzieci propozycje sposobów na poradzenie sobie ze złością. Pytamy, co one robią gdy czują złość, a chcą się jej pozbyć, żeby minęła. Sygnalizujemy, że skuteczne sposoby to są takie, które rozładowują naszą energię, pozwalają się uspokoić, ale nie ranią innych i nas samych oraz nie niszczą przedmiotów. W trakcie pokazujemy dzieciom za pomocą obrazków przygotowane przez nas sposoby. Prosimy żeby np. spróbowały policzyć do 10, wspólnie ćwiczymy głębokie oddechy. Przykłady: liczenie do dziesięciu, głęboki oddech, poruszanie głową w prawo i w lewo, uderzenie w poduszkę, wysiłek fizyczny, rysunek złości, rzucanie kulkami do kosza, taniec, targanie kartek, napięcie się wody, ochłapanie twarzy zimną wodą.

Bibliografia:

J. Węglarz, D. Bentkowska, *Wspólna przygoda. Zestaw do prowadzenia zajęć rozwijających umiejętności społeczne, Wydawnictwo Bliżej Przedszkola, 2019*

J. Węglarz, D. Bentkowska, *Trening umiejętności społecznych dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo Harmonia, 2020.

Nr. 2

Scenariusz zajęć TUS

Temat: *Co mówią nasze twarze? Uczymy się rozpoznawać i wyrażać emocje.*

Miejsce: sala terapeutyczna, sala przedszkolna

Pomoce: maskotka, piłeczki, kartki, kredki, klej, tablica, zestaw obrazków, „ćwiczenia gimnastyczne”

Cele zajęć:

Uświadomienie dzieciom, czym są uczucia.

- Rozwijanie u dzieci samoświadomości własnych uczuć i emocji.
- Uwrażliwianie na uczucia innych osób.
- Doskonalenie umiejętności otwartego wyrażania uczuć.
- Nabywanie umiejętności wyrażania ich w formie plastycznej.
- Kształcenie umiejętności słuchania tekstu odczytywanego przez nauczyciela. Rozpoznawanie emocji własnych i innych osób i utrwalanie ich nazw

Przebieg zajęć:

1. Rozpoczęcie – Dzieci siadają w kręgu i podają sobie wzajemnie „pluszaka”. Każdy tymczasowy właściciel maskotki przedstawia się, mówi o swoim samopoczuciu i fantazyjnie kłania się.

2. **ĆWICZENIE** : Co przeżywają osoby przedstawione na rysunkach? Uczniowie podpisują rysunki odpowiednimi wyrazami – dobieranka wyrazowa.: zdziwienie, strach, radość, gniew, zadowolenie, smutek. (ZAŁ.1)

3. Zabawa „Udawanie”

Uczniowie siadają w kole. Jeden z nich przedstawia pantomimicznie sytuację:

- „Ktoś pomazał mi rysunek”.

Po odegraniu scenki nauczyciel pyta pozostałych uczniów:

„Jak się on czuje (złość, smutek) i po czym to poznały?”.

4. Informacja nauczyciela: *Uczucia możemy wyrazić nie tylko słowami, ale całym ciałem, możemy je poznać po wyrazie twarzy.*

Emocje to coś co rodzi się w naszym sercu, poprzez różne sytuacje i okoliczności, których jesteśmy uczestnikami - ich źródłem jest wszystko co nas otacza. Emocje nie są ani dobre ani złe. Nie podlegają ocenie moralnej, zatem każdy ma prawo czuć się szczęśliwy jak i zły. Najważniejsze jest to co robimy z tymi emocjami czy i w jaki sposób pokarzymy nasze emocje innym.)

5. „Maski”

Nauczyciel proponuje uczniom, aby z papierowych toreb zrobiły twarze - maski za pomocą różnych technik wyrazu plastycznego (mogą je narysować lub wykleić).

Maska ma dwa oblicza: wesoła z jednej strony i smutna z drugiej. W trakcie pracy uczestnicy słuchają muzyki relaksacyjnej. Gotowe maski dzieci zakładają na rękę. Przy muzyce raz wesołej, raz smutnej prezentują swoje maski.

6. „Jakie uczucie?”

Nauczyciel czyta dzieciom poniższe sytuacje i prosi, by w odpowiedzi na nie prezentowały którąś ze stron swojej maski:

- Dostałem ulubioną zabawkę.
- Robię coś, czego nie lubię.
- Tata naprawił mi rower.
- Koledzy mnie przezywają.
- Koleżanki nie chcą się ze mną bawić.
- Kolega mnie bije.
- Zostałem zaproszony na przyjęcie urodzinowe do kolegi.
- Zginął mój pies.

7. **Rozmowa z dziećmi** na temat uczuć i emocji, które mamy w sobie w zależności od różnych sytuacji. Co to są

8. **Zabawa dydaktyczna** – odzwierciedlenie uczuć poprzez figury geometryczne. Przypisujemy figurom konkretne emocje np. Żółte koło – radość, czerwony trójkąt – złość, niebieski prostokąt – smutek, zielony kwadrat – strach

Pokaż jak się czujesz gdy:

- rodzice cię chwalą,
- ktoś sprawi ci przykrość
- jesteś głodny
- dostaniesz prezent
- ktoś przyłapie cię na kłamstwie
- boli cię ząb
- boisz się dużego psa
- teraz

9. **Zabawa ruchowa „Podróż do krainy: złości, radości i smutku”.**

Dzieci ustawiają się w pociąg i jadą do krainy złości, tutaj ludzie chodzą obrażeni, są źli i zagniewani, tupią nogami, zaciskają dłonie w pięści i krzyczą. Następnie pociąg rusza dalej i zatrzymuje się w krainie smutku. Tutaj ludzie chodzą markotni, płaczą, Na końcu pociąg rusza do krainy radości, gdzie ludzie są zawsze uśmiechnięci, życzliwi i pomocni wobec siebie, witają się z nami serdecznie. Dzieci wypowiadają się w której krainie podobało im się najbardziej i dlaczego? Podczas tej zabawy w każdej krainie słychać muzykę odpowiednią do emocji: złości, smutku i radości. Każda kraina znajduje się w innym miejscu sali i jest oznaczona symbolem oddającym daną emocję.

10. Zakończenie

Pożegnanie z misiem na swój sposób. Każde dziecko może przybić misiowi piątkę, przytulić go lub coś mu powiedzieć. Misio daje wszystkim uśmiechniętą buźkę (naklejkę).

Bibliografia:

J. Węglarz, D. Bentkowska, *Wspólna przygoda. Zestaw do prowadzenia zajęć rozwijających umiejętności społeczne*, Wydawnictwo Bliżej Przedszkola, 2019

J. Węglarz, D. Bentkowska, *Trening umiejętności społecznych dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo Harmonia, 2020.

Nr.3

TRENING UMIEJĘTNOŚCI SPOŁECZNYCH

Temat zajęć – *Jesteśmy dobrymi kolegami.*

Cele ogólne:

- Doskonalenie umiejętności dostrzegania charakterystycznych cech dobrego kolegi, koleżanki.
- Tworzenie pozytywnych kontaktów społecznych w grupie.

Cele szczegółowe:

Metody:

problemowa, dyskusja, praktycznego działania

Formy pracy:

indywidualna, zbiorowa, grupowa jednolita i zróżnicowana,

Środki dydaktyczne: serduszka służące do podziału na grupy, rozsypanka sylabowa, kartoniki z wyrazami oznaczającymi cechy dobrego kolegi, koleżanki, rozsypanki wyrazowe (zróżnicowane pod względem stopnia trudności), karty pracy

Przebieg zajęć

1. Wesołe powitanie:

- pomachajcie do siebie wesoło,
- podajcie sobie rękę,
- przybijcie piątkę
- zróbcie żółwika,

W jaki sposób jeszcze możemy się przywitać? (uczniowie podają propozycje, witają się)

2. Aby dowiedzieć się, jaki będzie dzisiejszy temat zajęć, dobierzcie kolorami sylaby tak, aby powstały wyrazy.

ŻAN KO LE DO GA DO LE BRY KA BRA KO

Cel lekcji - Dzisiaj poznamy cechy dobrego kolegi, koleżanki, aby móc powiedzieć po zajęciach – wiem, jakim trzeba być, aby mówiono o mnie – dobry kolega, dobra koleżanka!

3. N-el przypina do tablicy obrazek chłopca i dziewczynki.

To Ala i Tomek – dobry kolega, dobra koleżanka

- Podawanie przez uczniów cech dobrego kolegi i koleżanki (burza mózgów)

- Uczniowie losowo wybierają z pudełka kartoniki z wyrazami, czytają i przypinają pod postaciami tylko te, które oznaczają cechy dobrego kolegi, koleżanki, pozostałe wrzucają do pudełka.

Dobry kolega, dobra koleżanka...

Dotrzymuje słowa.

Potrafi dochować tajemnicy.

Cieszy się z moich sukcesów.

Lubi się ze mną bawić.

Pomaga w potrzebie.

Nie obgaduje za plecami.

Wspiera mnie w trudnej sytuacji.

Pociesza, gdy jest mi smutno.

Potrafi wysłuchać.

Nie opuszcza w biedzie.

Nie wyśmiewa.

Nie dokucza.

4. Uczniowie odrysowują w serduszkach dłoni kolegi lub koleżanki

Na każdym palcu napisz cechy, które powinien posiadać dobry kolega, dobra koleżanka.

W miejscu paznokci rysują zabawne buźki.

5. Podsumowanie:

Odpowiedzcie na pytania:

- Kolega jest chory, dzwoni do Ciebie z prośbą, abyś przyniósł mu zeszyty, bo chciałby uzupełnić lekcje. Jest mróz, pada śnieg. Jak się zachowasz?
- Koleżanka zapomniała przyborów do malowania na zajęcia plastyczne. Zwraca się do Ciebie z prośbą o ich pożyczenie. Jak się zachowasz?
- W czasie zabawy na boisku kolega przewraca się. Wszyscy się śmieją i przezywają go „lamaga” i „ciamajda” itp. Jak reagujesz?
- Kolega przyniósł nową zabawkę. Chcesz się nią pobawić. Co zrobisz?
- Koleżanka zgubiła ulubioną zabawkę i płacze. Znalazłaś ją. Jak się zachowasz?

BIBLIOGRAFIA

1. Baum H.: Małe dzieci – duże uczucia, Kielce 2002.
2. Dąbrowska R.: Scenariusze dni aktywności Edukacyjnej w przedszkolu, Kraków 2003.
3. Dudzińska T., Ratyńska H., Stójowa E.: A jak będzie słońce...A jak będzie deszcz..., Warszawa 1996.
4. Gut B.: Przyjaźń dwóch wróbli, "Wiadomości Przedszkolaka" 2003
5. Haug – Schnabel G.: Agresja w przedszkolu, Kielce 2001.
6. Koźmiński G., Kitowska D.: Metody zapobiegania agresji, Złotów, 2002.
7. E. Kandel "Zaburzony umysł" 2020.
8. Opracowania własne Bibliografia:
9. J. Węglarz, D. Bentkowska, *Wspólna przygoda. Zestaw do prowadzenia zajęć rozwijających umiejętności społeczne*, Wydawnictwo Bliżej Przedszkola, 2019
10. J. Węglarz, D. Bentkowska, *Trening umiejętności społecznych dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo Harmonia, 2020.
- J. Węglarz, D. Bentkowska, *Wspólna przygoda. Zestaw do prowadzenia zajęć rozwijających umiejętności społeczne*, Wydawnictwo Bliżej Przedszkola, 2019